Адыгэ макъ

№ 164 (19929)
2011-рэ илъэс
ШЭМБЭТ
ШЫШЪХЬЭIУМ и 20

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Д. А. Медведевыр Адыгеим гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ учреждениеу итхэм ащыIагъ

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Дмитрий Медведевыр къалэу Мыекъуапэ дэт кIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 7-мрэ гурыт еджапIэу N 11-мрэ ащыIагъ. КъэIогъэн фае илъэсэу икIыгъэм Шъачэ щыкIогъэ форумым зыщызэдыкIэтхэгъэгъэхэ инвестпроектыр гъэцэкIагъэ хъуным тегъэпсыхьагъэу мы илъэсым мэлылъфэгъум атыгъэ апэрэ кIэлэцIыкIу IыгъыпIэм къэралыгъом ипащэ зэрэщыIагъэр. А лъэхъаным Мыекъуапэ иIэшъхьэтетхэр, псэолъэшI конструкциехэмрэ гъогушI машинэхэмрэ къыдэзыгъэкIыхэрэ заводым ивологодскэ къутамэрэ кIэлэцIыкIу 240-м телъытэгъэ сабый IыгъыпIищ зэдашIынэу зэгурыIогъагъэх.

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм яшIын республикэм анахь мэхьанэшхо зыщаратырэ лъэныкъохэм ахэхьэ. Мы лъэхъэнэ благъэхэм Адыгеим икъэлэ шъхьаIэ джыри кIэлэцIыкIу IыгъыпIитIу щашIыщт, ахэр технологиякIэхэм атегъэпсыхьагъэу щытыщтых.

ТхьакIущынэ Аслъан ицыхьэ зэрэтелъымкIэ, кIэлэцIыкIухэр ячэзыу бэрэ зэрежэхэрэм игъорыгъозэ гъунэ фэхъущт. Мы аужырэ илъэситIум нэбгырэ 820-мэ ателъытэгъэ учреждениехэр зэтырагъэпсыхьагъэх ыкIи кIэу ашIыгъэх.

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэм дэжь Урысыем и Президент Мыекъуапэ щыщхэм гущыIэгъу афэхъугъ. Ащ къызэриIотагъэмкIэ, Урысыем ишъолъырхэм ащыщэу зыдэщымыIагъэ къэнэжьыгъэп пIоми хъущт, ау Адыгеим апэрэу ар къэкIуагъ.

Мыекъуапэ дэт гурыт еджапIэу Дмитрий Медведевыр зыдэщыIагъэм хэт бассейнэр, агъэцэкIэжьыгъэ кабинетхэр, зызщагъэпсэфырэ ыкIи япсаунигъэ гъэпытэгъэным фытегъэпсыхьэгъэ гимнастикэр зыщашIырэ унэхэр, бэмышIэу ашIыгъэ шъоф цIыкIоу футбол зыщешIэщтхэр къырагъэлъэгъугъэх.

(Тикорр.).

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу шIуагъэ къытэу журналистикэм ылъэныкъокIэ Iоф зэришIэрэм, IэпIэсэныгъэ ин зэрэхэлъым, районым иобщественнэ хъугъэ-шIагъэхэр тэрэзэу къызэригъэлъагъохэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ **Хьакъуй Юрэ Щухьаибэ ыкъом,** гъэзетэу «Теучежские вести» зыфиIорэм иредактор шъхьаIэ.

Гъэсэныгъэм исистемэ зэхъокIыныгъэшIухэр щэкIох

Мы илъэсыкIэ еджэгъум къыщегъэжьагъэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ агъэнэфэгъэ федеральнэ шэпхъакIэхэм Адыгэ Республикэм ит гурыт еджэпIи 167-р атехьэх. Къыхэгъэщыгъэн фае блэкIыгъэ илъэс еджэгъум къыщыублагъэу республикэм гъэсэныгъэм иучреждение 36-у итхэм мы системэр агъэфедэ зэрэхъугъэр.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ къызэритырэмкIэ, Адыгеим щыпсэурэ кIэлэцIыкIу нэбгырэ 5400-рэ Iоныгъом и 1-м апэрэу еджапIэхэм къякIолIэщтых. БлэкIыгъэ илъэс еджэгъум елъытыгъэмэ, а пчъагъэр 500-кIэ нахьыб.

Специалистхэм зэралъытэрэмкIэ, ыпшъэкIэ зигугъу къэтшIыгъэ системакIэм утехьаныр IэшIэхэп ыкIи ащ екIолIэкIэ тэрэзхэр къыфэбгъотынхэ, ар гъэцэкIэгъэным фэшI лъэныкъо зэфэшъхьафхэр къыдэплъытэнхэ фае. Ащ къыхэкIыкIэ еджапIэхэм финансэу къаIэкIахьэрэм, яматериальнэ-техническэ базэ зыфэдэм, кIэлэегъаджэхэм квалификациеу яIэм мэхьанэшхо яIэ мэхъу.

Адыгеир пштэмэ, гъэсэныгъэм иучреждениеу итхэм язэтегъэпсыхьан мы аужырэ илъэсхэм ахъщэ макIэп пэIуагъэхьагъэр. ЕджапIэхэм гъэцэкIэжьынхэр зэрарашIылIэрэм ыкIи кIэу зэрашIыхэрэм адакIоу, ахэм ящыкIэгъэ оборудованиер къафащэфы, джащ фэдэу кIэлэеджэкIуабэхэм Интернетыр къызыфагъэфедэн амал яIэ хъугъэ, учебнэ кабинетхэр аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхьэх.

СистемакIэу зытехьэхэрэм къызэригъэнафэрэм диштэу республикэм ит еджапIэхэм яублэпIэ классхэм Iоф ащызышIэрэ кIэлэегъаджэхэм зэкIэми яквалификацие хагъэхъуагъ.

ЕджапIэм, кIэлэегъэджэ сэнэхьатым ямэхьанэ зыкъягъэIэтыгъэныр ары къэралыгъом ипащэхэм пшъэрылъ шъхьаIэу зыфагъэуцужьырэр. Ар гъэцэкIэгъэным пае законыкIэхэр, екIолIэкIэ зэфэшъхьафхэр агъэфедэх, ахэм шIуагъэ къатыным гъэсэныгъэм иIофышIэхэри щэгугъых.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ияхэнэрэ зимычэзыу зэхэсыгъо 2011-рэ илъэсым шышъхьэIум и 24-м зэIуагъакIэ.

Iофыгъоу зытегущыIэщтхэм ахагъэхьагъэх: Адыгэ Республикэм изаконэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм 2011-рэ илъэсымкIэ ыкIи 2012-рэ, 2013-рэ план чэзыухэмкIэ иреспубликэ бюджет ехьылIагъ» зыфиIорэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиIорэм ипроект, джащ фэдэу Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ ФедерациемкIэ и Совет Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм илIыкIоу хэтыщтыр хэдзыгъэным япхыгъэ Iофыгъохэр.

Зэхэсыгъор сыхьатыр 11.00-м урамэу Жуковскэм ыцIэкIэ щытым тет унэу N 22-м Залышхоу хэтым щаублэщт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Федор ФЕДОРКО

Координационнэ совет зэхащагъ

АР-м хэгъэгу кIоцI Iофхэм-кIэ иминистрэу Александр Речицкэм МВД-мрэ унэе ухъумэкIо структурэхэмрэ (ЧОП-мрэ) Iоф зэрэзэдашIэщтым фэгъэзэгъэщт координационнэ совет зэхэщэгъэн фаеу оперативнэ зэхэсыгъохэм ащыщ къыщиIогъагъ. Джырэблагъэ а Iофым нахь игъэкIотыгъэу зыщытегущыIэгъэхэ зэхэсыгъо щыIагъ. Ащ Адыгеим Iоф щызышIэрэ ЧОП-м ипащэхэр хэлэжьэнхэу къырагъэблэгъагъэх. Зэхэсыгъор зэрищагъ АР-м и МВД иполицие ипащэу Геннадий Березиным.

Координационнэ советым мэхьанэу иIэм, иIофшIэн зыфэдэн фаем затегущыIэхэм ыуж, ар зэхащэнэу зэдаштагъэ. Охътэ благъэм МВД-м ыкIи ЧОП-м яIофышIэхэу ащ хагъэхьащтхэм якандидатурэхэр къагъэлъэгъощтых.

Суд приставхэм къаты

ПсэупIэ-коммунальнэ фэIофашIэхэм алъэныкъокIэ щыIэ чIыфэхэр къызэкIэгъэкIожьыгъэнхэм пае суд приставхэмрэ ООО-у «Жилкомсервис» зыфиIорэм иIофышIэхэмрэ зэгъусэхэу АдыгэкIалэ Iофтхьабзэ гъэнэфагъэхэр щызэхащагъэх.

ПсэупIэ-коммунальнэ фэIофашIэхэм алъэныкъокIэ АдыгэкIалэ дэт организациехэм, цIыф къызэрыкIохэм чIыфэшхо зэрателъым (зэкIэмкIи сомэ миллиони 4 фэдиз мэхъу), ащ епхыгъэу зэхэфын фэе гъэцэкIэкIо Iоф пчъагъэ суд приставхэм ямежрайон отделэу Теуцожь районым щыIэм зэрэIэкIэлъым къахэкIыкIэ, мыщ фэдэ уплъэкIунхэр зэхащэнхэу рахъухьагъ.

Iофтхьабзэу рагъэкIокIыгъэм ишIуагъэкIэ, чIыфэу ателъым щыщэу сомэ мин 60-р ООО-у «Жилкомсервис» зыфиIорэм фызэкIагъэкIожьын алъэкIыгъ, сомэ мин 30 зытефэрэ мылъкум арест тыралъхьагъ.

ШышъхьэIу мазэр екIыфэ Iофтхьабзэр рекIокIыщт, а уахътэм чIыфэ зытелъхэр зэкIэри суд приставхэм къакIухьанхэу пшъэрылъ зыфагъэуцужьы.

* * *

Алиментхэр игъом зымытыхэрэ хъулъфыгъэу къуаджэу Пщычэу щыпсэурэм имылъку ыгъэфедэн зэрэфимытым епхыгъэу унашъо суд приставхэм яотделэу Шэуджэн районым щыIэм ышIыгъ. Зыныбжь имыкъугъэ сабыеу мыщ иIэхэм сомэ мин 300 фэдиз аритыжьынэу чIыфэ телъ, ау унашъоу щыIэхэр ыгъэцэкIэнхэм ар дэгуIэрэп. УФ-м изаконодательствэ зэриукъуагъэм къыхэкIыкIэ, мы хъулъфыгъэм ылъэныкъокIэ уголовнэ Iоф къызэIуахыгъагъ, мэзихым къыкIоцI общественнэ IофшIэнхэр ыгъэцэкIэнхэу судым унашъо ышIыгъагъ.

Ау непэрэ мафэхэм яхъулIэу чIыфэ зытелъ хъулъфыгъэр зыдэщыIэр зыми ышIэрэп, ащ зигъэбылъы. Джырэ лъэхъаным ар розыскым ратыгъ, охътэ гъэнэфагъэм къыкIоцI Урысыем икIын фимытэу унашъо щыI.

Хъулъфыгъэр зэрытхэгъэ унэм итыгъэ мылъкоу сомэ мини 10 фэдиз зытефэрэр суд приставхэм къыращыгъ. Ежьыр зыдэщыIэ чIыпIэр мы уахътэм агъэунэфы.

Зэзэгъыныгъэ зэдэпшIын фае

Унагъор зызэтезыгъэу, зэшъхьэгъусэхэр зызэгокIыжьыхэкIэ мылъкоу зэдыраIагъэр агощыныр хабзэ хъугъэ. ГухэкIыми, зэгурыIохэу, пстэумкIи зэдаштэзэ ар зэрагощырэм нахьэу, судым яIоф нагъэсэу, ар IэпыIэгъу къафэхъоу къызэрэхэкIырэр нахьыб. Ащ фэдэу Мыекъопэ район судым джырэблагъэ къекIолIэгъэ бзылъфыгъэхэм ащыщ ишъхьэгъусэрэ ежьыррэ мылъкум игощынкIэ зэрэзэгурымыIохэрэм фэгъэхьыгъэ тхылъ къыхьыгъ. Ахэр законым тетэу зэготхагъэх, мылъкоу яIэр, унэр, чIыгоу дэлъыр, автомашинитIур зэдэпсэухэзэ зэдагъотыгъагъэх. Ишъхьэгъусэ а зэпстэури егъэфедэ, ау къыдигощынэу къезэгъырэп.

Судыр Iофым зыхэплъэ нэуж, мылъкур зэшъхьэгъуситIум зэдэпсэухэзэ зэдагъотыгъэу ыкIи зэфэдэу зэдыряеу ылъытагъ, унэри, чIыгури, автомашинэхэри зэфэдитIоу къыгощыгъэх. Джы унэмрэ чIыгумрэ япроцент 50-ри, автомашинитIум языри законым тетэу бзылъфыгъэм иунае хъугъэх.

Ащ фэдэ зэгурымыIоныгъэ бырсыр ухэмыхьаным пае, зэшъхьэгъусэ узэфэхъуным ыпэкIэ лъэныкъо пстэуми узэдытегущыIэу, зэзэгъыныгъэ зэдэпшIэу, ахэр къызщиIохэрэ тхылъым (брачный договор) узэдыкIатхэмэ нахьышIу. Непэрэ щыIакIэмкIэ ар анахь хэкIыпIэ тэрэз.

(Тикорр.).

ПенсиехэмкIэ фондым шъущегъэгъуазэ

Мылъкур зэраIукIэжьырэ шIыкIэр

ПенсиехэмкIэ фондым и Адыгэ республикэ Къутамэ 2011-рэ илъэсым ишышъхьэIу и 1-м ехъулIэу пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкур кIэнэу ятыжьыгъэным ехьылIэгъэ заявлении 189-рэ аIихыгъ. Ахэм ащыщхэу 25-р мылъкур заратыжьын фэегъэ пIалъэр зэрикIыгъэм ехьылIэгъэ унашъоу судым ышIыгъэм тегъэпсыкIыгъэх, заявлении 2-р пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкур ямытыжьыгъэным тегъэпсыкIыгъэх. А пIалъэм къыкIоцI зэкIэмкIи ПФР-м и Къутамэ къылъыIэсыгъэ заявлениехэм атегъэпсыкIыгъэ унашъохэр ашIыгъэх: нэбгырэ 200-м пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкум хэгъэхъожь фашIэзэ зэIуагъэкIэгъэ мылъкур зыратыжьыгъэхэр 322-рэ, пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкур ямытыжьыгъэным ехьылIэгъэ унашъохэр 9 мэхъух.

ШышъхьэIум и 15-м ехъулIэу пштэмэ, пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкур ятыжьыгъэным зэкIэмкIи сомэ миллионрэ мин 616, 5-рэ Iэпэ-цыпэ пэIухьагъ. Ащ щыщэу пенсиехэм апае мылъку зэIузыгъэкIагъэу зидунай зыхъожьыгъэм къыкIэныгъэр зытефэхэрэм ятыжьыгъэным пэIухьагъэр сомэ миллионрэ мин 416-рэ Iэпэ-цыпэ мэхъу, шIокI зимыIэ пенсие страхованиемкIэ ПФР-м ирезерв къыхэкIыгъэ тынхэу аратыгъэхэр сомэ мин 200, 8-рэ фэдиз.

Урысые Федерацием ПенсиехэмкIэ ифонд пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкоу щымыIэжьхэм къакIэныгъэр зытефэхэрэм ятыжьыгъэным сомэ миллион 595-рэ пэIуигъэхьагъ. Страховать ашIыгъэ цIыфхэм яправопреемникхэм язаявление мин 61-рэ ПФР-м тызыхэт илъэсым иапэрэ мэзих къыIэкIагъэхьагъ.

Мыщ дэжьым зы шапхъэ шъугу къэтэгъэкIыжьы. Страховать ашIыгъэ цIыфэу зидунай зыхъожьыгъэм пенсиехэм апае зэIуигъэкIэгъэ мылъкоу къыкIэныгъэр ятыжьыгъэным фэшI хабзэм тетэу а мылъкур зыIукIэжьынэу щытхэм мэзи 6 пIалъэм имыкIэу лъэIу тхылъ къатын фае. Пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкур зытефэхэрэм кIэныр аратыжьын залъэкIыщтыр страховать шIыгъэ цIыфым IофшIэнымкIэ пенсиехэм апае зэIуагъэкIэрэ мылъкур фамыгъэуцугъэгоу идунай зихъожькIэ ары ныIэп.

Законым зэригъэнафэрэмкIэ, страховать ашIыгъэ цIыфым пенсиехэм апае зэIуигъэкIэгъэ мылъкур зыIукIэжьыщтыр а цIыфым имыIахьылэу щытын, страховать ашIыгъэ цIыфым нахь пасэу аритыгъэ лъэIу тхылъымкIэ къыкIэныщт мылъкур зыIукIэжьыщтыр ыгъэнэфэн ылъэкIыщт. Ар имыIахьылынкIи е нэбгырэ заулэнкIи мэхъу. Нэбгырэ заулэмэ икIэн афигъэнэфагъэмэ, ахэм Iахь-Iахьэу аIукIэжьыщтыр илъэIу тхылъ щегъэнафэ. Ащ фэдэ лъэIу тхылъыр цIыфыр зыщыпсэурэ чIыпIэм ПФР-м иорганэу щыIэм рехьылIэ.

ЦIыфым пенсиехэм апае зэIуигъэкIэгъэ мылъкур атегощэгъэным ехьылIэгъэ лъэIу тхылъ нахь пасэу аримытыгъагъэмэ, ащ идунай зихъожькIэ законым къызэриIорэм тетэу кIэныр зыIукIэщтыр агъэнафэ. АщкIэ апэрэ чэзыум хэхьэх ыпIужьыщтэу аIихыгъэхэри зэрэдыхэтхэу икIалэхэр, ишъхьэгъусэ ыкIи ятэ-янэхэр. ЗыгорэкIэ ахэм афэдэхэр щымыIэхэмэ, ятIонэрэ чэзыум хэхьэрэ правопреемникхэу щытых ышхэр, ышыпхъухэр, тэтэжъ-нэнэжъхэр ыкIи ипхъорэлъфхэр.

ЗыгорэкIэ зидунай зыхъожьыгъэр цIыфымрэ къэралыгъомрэ зэдыхэлажьэхэзэ пенсиехэм апае мылъку зэIугъэкIэгъэным ехьылIэгъэ Программэм хэтыгъэмэ, ащ телъытэгъэ мылъкоу зэIуигъэкIагъэри, къэралыгъом къыхилъхьагъэри зэрэдыхэтэу, правопреемникхэм аратыжьы.

КъэIогъэн фае зыцIэ къетIогъэ мылъкоу зытефэхэрэм кIэнэу аратыжьыгъэм физическэ лицэкIэ алъытэхэрэм аIахьэ хэбзэIахьыр зэрэхамыгъэкIырэр.

Пенсиехэм апае страховать ашIыгъэ цIыфым зэIуигъэкIэгъэ мылъкур кIэнэу зэраратыжьырэ шIыкIэм нахь игъэкIотыгъэу зыщыжъугъэгъозэн ыкIи заявлением формэу иIэр ижъугъотэщтых Урысые Федерацием ПенсиехэмкIэ ифонд Интернетым щыриIэ сайтэу www.pfrf.ru иедзыгъоу «Пенсиехэм апае зэIуагъэкIэгъэ мылъкур правопреемникхэм ятыжьыгъэныр» зыфиIорэм.

ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкъу

Къунчыкъохьаблэ щыщыгъэу Хьазэщыкъо Асхьад Ибрахьимэ ыкъор зэрэщымыIэжьым фэшI илъфыгъэхэм, иIахьылхэм, иблагъэхэм афэтхьаусыхэ егъашIэм игъунэгъужъхэу зэшхэу Пэнэшъу Хьазрэтрэ Айтэчрэ.

Дзюдо

Тибатырхэр апэрэх

Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ дзюдомкIэ изэнэкъокъоу Белгород хэкум икъалэу Шебекинэ щыкIуагъ. Адыгэ Республикэм ибатырхэу ФиIапшъэ Астемиррэ Дяченко Руслъанрэ дышъэ медальхэр зэIукIэгъухэм къащыдахыгъэх.

ФиIапшъэ Астемир кг 66-м нэс къэзыщэчырэмэ ябэныгъ. Алырэгъум къулайныгъэ дэгъу къыщигъэлъэгъуагъ, апэрэ чIыпIэр къызыдехым, къенэкъокъущтыгъэ спортсменхэри къыфэгушIуагъэх. ФиIапшъэ Астемир Къэбэртэе-Бэлъкъарым икъалэу Тэрч къыщыхъугъ, Мырзэ Теймураз иапэрэ тренер.

Джырэ уахътэ А. ФиIапшъэр Адыгэ къэралыгъо университетым физкультурэмрэ дзюдомрэкIэ иинститут ия 4-рэ курс щеджэ, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Бастэ Сэлымэ егъасэ. Джырэ къые щапIугъэ Дяченко Руслъан иапэрэ тренерыр Адыгеим дэгъоу щашIэ, АР-м изаслуженнэ тренерэу Акъущэ Мыхьамод. Килограмм 60-м нэс къэзыщэчырэмэ Дяченко Руслъанэ янэкъокъугъ, ифэшъуашэу дышъэ медалыр къыдихыгъ. Тренерэу ащ иIэр Беданэкъо Рэмэзан.

Р. Дяченкэр Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым истудент, я 4-рэ курсым щеджэ. ФиIапшъэ Астемиррэ Дяченко Руслъанрэ къызэрэтаIуагъэу, апэрэ чIыпIэхэр къызэрэдахыгъэхэм фэшI къафэгушIуагъэхэм, ятренеркIэлэегъаджэхэм лъэшэу афэразэх. Адыгэ Республикэм дзюдомкIэ ифедерацие ипащэу Натхъо Инвер гъогупкIэр тиспортсменхэм къарити, зэнэкъокъум хигъэлэжьагъэх. ГъэзетымкIэ ащи «Тхьауегъэпсэу» раIожьы ашIоигъу. Белгород хэкум щыIэгъэхэ тиспортсменхэм тренерэу Бэджыдэ Вячеслав пэщэныгъэ адызэрихьагъ.

Урысыем ихъулъфыгъэхэмрэ бзылъфыгъэхэмрэ якIэух зэнэкъокъухэу дзюдомкIэ Казань щызэхащэщтхэм ФиIапшъэ Астемири Дяченко Руслъани ахэлэжьэщтых. Нарт шъаохэм ямедальхэм ахагъэхъонэу, Адыгэ Республикэм щытхъу къыфахьынэу Тхьэм тафелъэIу.

ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Сурэтым итхэр: **ФиIапшъэ Астемиррэ Дяченко Руслъанрэ.**

ГУПЧЭ ГЪЭЗЕТХЭМ КЪЫХАУТЫХЭРЭР

ІэнэтІэ гощыныр

Джыри генералибгъу

«Российскэ гъэзетым» къыхиутыгъэ къэбарым къызэриІуатэрэмкІэ, МВД-м щыкІорэ реформэхэм атегъэпсыкІыгъэу ІэнатІэхэм аІугъэхьэгъэнхэ ІофшІэныр джыри лъагъэкІуатэ. Ащ тегъэпсыкІыгъэу УФ-м и Президент и УказкІэ бэмышІэу генерал куп полицейскэ статус аратыгъ.

Полицием игенерал-майорыцІэ зыфагъэшъошагъэхэм ащыщых КІубэ Руслъан (тичІыпІэгъу), Андрей Кухте, Николай Мордасовыр. Аужырэр МВД-м Уральскэ федеральнэ округымкІэ игъэІорышІэпІэ ШъхьаІэ ипащэу агъэнэфагъ. Джащ фэдэу Медов Мусэ, Валентин Милехиным, Вячеслав Новиковым, Юрий Попугаевым, Яков Стаховым милицием игенерал погонхэр полицием игенерал погонхэмкІэ зэблахъугъэх. Полицием игенерал-майор звание фауси, Тимофей Пан МВД-м и Къыблэ федеральнэ округ игъэІорышІэпІэ ШъхьаІэ ипащэ игуадзэу, полицием ипащэу агъэнэфагъ. Джащ фэдэу полицием игенералыцІэхэр зыфаусыгъэхэ нэмыкІ къулыкъушІэхэми Президентым и УказкІэ ІэнэтІэ зэфэшъхьафхэр аратыгъэх.

Хэдзынхэр

Партиехэр пчэгум къызэльеуцох

Мафэ къэс Къэралыгъо Думэм идепутатхэм яхэдзынхэр зыщыІэщтхэр нахь къэблагъэ. Ащ елъытыгъэу политическэ партиехэр гуІэхэзэ пчэгум къызэльеуцох, сыда пІомэ хэдзынхэм зафэгъэхьазырыгъэным фэшІ ІофшІэныбэ зэшІозыхын фаехэр ахэм ахэтых. ГущыІэм пае, Къэралыгъо Думэм хэфэгъэхэ политическэ партиехэм хэдзакІохэм яІэпэкІадзэхэр къаугъоинхэу щымытми, депутат ІэнатІэм къызэльеохэрэ нэмыкІ партиехэм хэукъоныгъэ хэмылъэу а гъогур акІун, хэдзынхэм ахэлэжьэщтхэу зарагъэтхыным пае законым зэригъэнафэрэм тетэу хэдзакІохэм яІэпэкІэдзэ мини 150-рэ къаугъоин фае. Арышъ, партиехэм янахьыбэмэ Іоныгъом зэфэсхэр зэхащэнхэ, кандидатхэм яспискэхэр аухэсынхэ, нэмыкІ зэхэщэн Іофыгъохэр зэшІуахынхэ фае.

Гупчэ гъэзетхэм къызэратхырэмкІэ, Къэралыгъо Думэм идепутатхэм яхэдзынхэр зыщыІэщтхэ мафэр УФ-м и Президент и УказкІэ зигъэнэфэрэ ужым политическэ партиибл Іоныгъом зэфэсхэр зэхащэщтых. Партиеу «Единэ Россием» изэфэс Іоныгъом и 23—24-м щыІэщтэу рахъухьагъ, повесткэри агъэнэфагъ. «Урысыем ипатриотхэр» зыфиІорэ партием и Политсовет зэригъэнэфагъэмкІэ, Іоныгъом и 10-м язэфэс зэхащэщт. Ащ ипащэ къызэриІуагъэмкІэ, зэфэсыр нахь псынкІэу зэхэщэгъэныр ежьэмкІэ нахь дэгъу, сыда пІомэ партиер хэдзынхэм ахагъэлэжьэщтэу арагъэтхыным фэшІ хэдзакІохэм яІэпэкІэдзэ 157500-рэ къаугъоищтэу агъэнэфагъ. ИщыкІагъэр мини 150-рэ, ау ІэпІэкІадзэхэм мытэрэзныгъэ горэхэр къахэкІынхэ алъэкІыщтышъ, ахэр зыхагъэкІыжьхэкІэ къэнэжьырэр икъуным фэшІ нахьыбэу къаугъоищтэу рахъухьагъ. Партиеу «Яблоком» хэтхэми зэфэсыр Іоныгъом и 10—11-м зэхащэщтэу агъэнэфагъ, ахэми хэдзакІохэм яІэпэкІэдзэ мини 160-рэ къаугъоин гухэлъ яІ.

ХэдзакІохэм яІэпэкІадзэхэр къыугъоинхэу щымытми, ЛДПР-м изэфэси Іоныгъом 10-м щыІэщтэу агъэнэфагъ. Парламентым хэмыфэгъэ политическэ партиеу «Правое дело» зыфиІорэм изэфэс зыщыІэщтыр джырэкІэ нафэ къэхъугъэп. Іоныгъом и 16-м щыІэщт фэдэу къыхаІукІыгъагъ, ау а къэбарыр зыми къыгъэшъыпкъэжьыгъэп.

Іоныгъом и 20-м ыуж Іофхэр нахь къин къэхъущтых. Нэбгырэ мини 10 фэдиз зыхэлэжьэщт зэфэс «единороссхэм» зэряІэщтым имызакъоу, а пІалъэм ехъулІэу КПРФ-м ыкІи партиеу «Справедливая Россия» зыфиІорэм язэфэсхэри щыІэщтых. ЕтІани, партиехэм къызэраІорэмкІэ, язэфэсхэр мэфитІум къыкІоцІ кІощтых. ЫпшъэкІэ къызэрэщытІуагъэу, партиехэм язэфэсхэр зэхащэнхэ зальэкІыщтыр УФ-м и Президент Къэралыгъо Думэм идепутатхэм яхэдзынхэр зыщыІэщтхэ мафэр зыгъэнэфэрэ Указыр къыздигъэкІыхэрэ — Іоныгъом и 3—4-м ауж ныІэп. Арышъ, джырэкІэ ащ къызэтыреІажэх, ау ащ пае къэмынэу ухьазырын ІофшІэнхэр етІупщыгъэу рекІокІых.

Уасэхэр

Нахь пыут хъунхэ фае

ГъэрекІо зэрэогъушхуагъэм ыпкъ къикІэу, Урысыем гречкэу къыщахьыжьыгъэр мэкІэ дэдагъ. Ащ елъытыгъэу ІэкІыб къэралхэм къащащэфыгъэм ыуасэ инэу къыдэкІоегъагъ. А культурэр ыкІи нэмыкІ крупэ лъэпкъхэр хьэмбарэхэм арагъэолІэжьэу зыублагъэхэр чІыгулэжьхэм ахэтынхэкІи мэхъу. Ащ ыпкъ къикІэу уасэхэр къеІыхыжьыщтхэу къыпщымыхъун ылъэкІыщтэп. Сыдым ахэр непэ нэсыгъэха?

А упчІэм джэуап къетыжьыгъэным фэшІ гъэзетэу «АиФ»-м конъюктурэмрэ аграрнэ бэдзэршІыпІэмрэкІэ Институтым ианалитическэ отдел ипащэу Ирина Глазуновам зыфигъэзагъ. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, ыпэкІэ уасэхэр зыдэкІоегъагъэхэм елъытыгъэмэ, оптовэ бэдзэршІыпІэм шышъхьэІум иапэрэ кІэлъэныкъо уасэхэр процент 65-кІэ нахь пыут щыхъугъэх. Гречкэр процент 35-кІэ, геркулесыр процент 21-кІэ, пындждыр процент 12-кІэ нахь пыутэу ащэх. Ау ащ елъытыгъэмэ, зырызыщэ бэдзэршІыпІэм уасэхэр псынкІэу къыщеІыххэрэп. Сыда пІомэ сатыушІхэм а крупэ лъэпкъхэр нахь лъапІэу къащэфыгъагъэхэшъ, чІэнагъэ ашІынэу фаехэп. Ау лэжьыгъэ бэгъуагъэ къахьыжьыным игугъапІэ щыІэшъ, фаех-фэмыехэми уасэхэр къырагъэІыхынхэу шІуигъэнэщтых.

Тиреспубликэ пштэмэ, гречкэ килограмым ыуасэ соми 100-м нэсыгъагъэмэ, сомэ 80 Іэпэ-цыпэм нэсэу къеІыхыжьыгъ. Ау ари зэрэлъэпІащэр щэфэкІо пстэуми ашІэ.

Ахъщэр

Сыдэущтэу тиахъщалъэ къэтыухъумэщта?

Дунэе финанс кризисым къыгъэзэжьыным ищынагъо щыІэ зэрэхъугъэм ыпкъ къикІэу, бэмэ а упчІэр зыфагъэуцужьэу аублагъэкІэ енэгуягъо. ФБК-м стратегическэ анализымкІэ идепартамент идиректорэу Игорь Николаевым гъэзетэу «АиФ»-м зызыфегъазэм а упчІэм джэуап къыритыжьэ зэ къызэриІуагъэмкІэ, зичэзыу кризисым Урысыем тхьамыкІагъоу къыфихьын ылъэкІыщтыр къэшІэгъуае. Биржэхэм арылъ къиныгъохэм экономикэр къыпагъэІыхыщт, предприятиехэр истыхьэхэу аублэщт. Урысыем и Резервнэ фонд ухъумэкІэ амалэу иІагъэр джы щыІэжьэп. 2009-рэ илъэсым къыщыублагъэу ар фэди 6,5-кІэ нахь макІэ хъугъэ. Триллиони 4,9-м ычІыпІэкІэ, къэнэжьыгъэр миллиард 750-рэ ныІэп. Олимпиадэхэм, чемпионатхэм яхьылІэгъэ популистскэ проектыбэ хэгъэгум ыпшъэ рилъхьажьыгъэшъ, ахэм мылъку апэІугъэхьэгъэн фаеу хъущт. Хэгъэгум иахъщэ заухкІэ, чІыфэхэм ахэхьащтых. Бюджетым дефицитэу фэхъущтым социальнэ пшъэрылъэр нахь макІэ ашІынхэ фаеу шІуигъэнэщтых. Ащ дыкІыгъэу пенсиехэм, бюджетым епхыгъэ ІофышІэхэм ялэжьапкІэхэм къахэхъонэм ущымыгугъыжьыным Іофыр фэкІощт.

Шэн дэйхэр

Тутынешъоныр хытагъэнэжьыщт

«Российскэ гъэзетым» къыхиутыгъэ къэбарым къызэрэщиІорэмкІэ, илъэс заулэкІэ тиунэхэмрэ урамымрэ анэмыкІ чІыпІэ тутын щыдгъэстын тыфимытыжьэу агъэпсыщт. Ащи къыщыуцущтхэп. Тучан мэкІаехэм а продукциер атемылъэгъожьынэу ашІыщт. Джащ фэдэ шапхъэхэр егъэнафэх УФ-м и Минсоцздравразвитие къыщагъэхьазырыгъэ законопроектым. Ащ кІэщакІо фэхъугъэхэм агъэнафэ общественнэ чІыпІэхэм тутын ащешъонхэ, тутыныр рекламэкІэ къагъэлъэгъон фимытыщтхэу, зыщыбгъэстын мыхъущт чІыпІэхэм ащешъохэрэм тазыр ателъхьэгъэнэу.

Статьям къызэрэщиІорэмкІэ, мы Іофым ащ фэдэу пхъашэу екІолІэгъэн фаеу зыкІэхъугъэр тутынешъонымкІэ Урысыем дунаим апэрэ чІыпІэр щиІыгъышъ ары. ЗэрагъэунэфыгъэмкІэ, тутын ешъохэрэм япчъагъэ миллион 44-м (сшІошъ хъурэп. **Авт.**) нэсыгъ. Зы нэбгырэм мафэм анахь макІэми сигарет 17 егъэсты. Шъыпкъэ, законым изэхэгъэуцуакІохэм пшІэ мыхъущтэу агъэнэфэрэ пстэуми а зы пІалъэм кІуачІэ яІэ хъунэу щытэп. Ауми, Іофыр зыфэкІожьырэр тутыным тищыІэныгъэ чІыпІэ щыримыІэжьэу гъэпсыгъэныр ары.

ЗэраІоу, ащ фэдэ шапхъэхэм обществэр бэрэ арихьылІагъ. Санэ ешъохэ мыхъущтэу агъэнафи, тыдэкІи сэнашъхьэхэр зэрэщырауркІыжьыгъагъэхэм зэрарэу къытегъэр ыужым къагурыІожьыгъ ныІэп. Шъыпкъэ, тутыным зэрарэу къытырэр зэкІэми ашІэ, уешъоныр хэти дэгъоу ылъытэрэп. Ау, къызэрэтшІошІырэмкІэ, Іофыр нахьыбэмкІэ зыфэкІон фаер тутыным псауныгъэм зэрарэу къыфихьырэр къызыІотыкІырэ пропагандэр гъэлъэшыгъэныр ары нахь, уешъон уфимытэу пхъашэу огъэпсыкІэ а къиныгъор обществэм хэбгъэзыжьын плъэкІыщт. ЗэраІоу, зыщымэхэ лъэныкъомкІэ къыпхырит хьунышъ, нахь къиныгъуабэ ащ ыужкІэ къытыныр къыдыхэт.

ЦІыф зещэныр

Сыда уасэхэм къазыкІыхэхъощтыр?

Джащ фэдэ шъхьэ фишІыгъэу «Российскэ гъэзетым» комментариехэр къыретых таксомоторхэм яхьылІэгъэ законэу Іоныгъом и 1-м кІуачІэ зиІэ хъущтым фэгъэхьыгъэу. Ащ къытегущыІэзэ, Къэралыгъо Думэм транспортымкІэ икомитет итхьаматэу Сергей Шишкаревым къызэриІорэмкІэ, Федеральнэ законым лъапсэ фэхъугъ автомобиль транспортым ыкІи къэлэ электрическэ транспортым яхьылІэгъэ Уставэу 2007-рэ илъэсым аштагъэр. Ау ар агъэуцэкІэжьыщтыгъэп ыкІи зи ащ лъыплъэщтыгъэп. Законым ыгъэнэфэрэ закъор а шапхъэхэр дэх имыІэу гъэцэкІэжьыгъэнхэр ыкІи ахэр зыукъохэрэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгъэныр ары. Депутатым зэрилъытэрэмкІэ, таксихэм гъогухэр агъэфедэх, экологиер аушІои, шапхъэхэм адимыштэрэ автомашинэхэмкІэ зэращэхэзэ, цІыфхэр щынэгъуапІэ рагъафэх, федэ къахьыжьы, ау хэбзэІахьхэр атынхэу фаехэп. ЕтІани, пстэуми анахьыбэу бырсыр къэзыІэтыхэрэр тыди зыщязымыгъэтхыгъэхэу ежьхэм якІэджыбэ пае цІыфхэр къезыщэкІыхэрэр арых. Нахь пыутэу ахэм цІыфхэр къызэрэращэкІыхэрэм къыхэкІэу зязыгъэтхыгъэу Іоф зышІэхэрэр «нелегалхэм» джырэ нэсэкІэ атекІонхэ амылъэкІыщтыгъэмэ, сыда джы уасэхэр къызыкІэдэкІоенхэ фаер ыІоэ, авторым такси уасэхэр къэІэтыгъэнхэм телъхьапІэ гори имыІэу елъытэ.

Финанс бэдзэршІыпІэр

Триллионитф ращыгъ

Аужырэ илъэсырэ ныкъорэм хэбзэнчъэу Урысыем сомэ триллионитф ращыгъ. Джащ тетэу къыхиутыгъ «Российскэ гъэзетым». Урысыем и МВД экономическэ щынэгъончъагъэмкІэ ыкІи къолъхьэ тын-Іыхыным пэуцужьыгъэнымкІэ игъэІорышІэпІэ ШъхьаІэ иІэшъхьэтетэу полицием игенерал-майорэу Денис Сугробовым зэрилъытэрэмкІэ, ыпэкІи зэрэщытыгъэм фэдэу, хэбзэнчъэ мылъкур нахьыбэмкІэ зыдагъакІохэрэр Балтикэм щыІэ къэралхэр, Кипрэр, Гонконг, Швейцарием, Великобританиер ыкІи Нидерландхэр арых. Нэужым хэбзэнчъэу къаІэкІэхьэгъэ ахъщэр «транзит» банкхэм хэбзэ шапхъэхэм атегъэпсыкІыгъэу рязыгъэщыгъэхэм Іэрыльхьэу къаратыжьы.

Джащ фэдэу урысые ахъщэр Китайми лъагъэІэсы. 2010-рэ илъэсым сомэ миллиард 70-рэ ащ ращыгъ. А мылъкум щыщэу процент 40-р физическэ лицэкІэ алъытэхэрэр ары ызыхэ зылъэкІыгъэхэр.

НэкІубгъор зыгъэхьазырыгъэр
СЭХЪУТЭ Нурбый.

ШъхьакIумыдэ Нурет Сэлым ыпхъум июбилей фэшI тыфэгушIо!

ШЪХЬАКIУМЫДЭ НУРЕТ — цIыф гъэшIэгъон дэдэм щыIэныгъэ гъогу шIагъо къыкIугъ. ПIопэн хъумэ, зэрэпсаоу а щыIэныгъэр искусствэм фигъэIорышIагъ. Непи ар Адыгэ РеспубликэмкIэ Урыс къэралыгъо драматическэ театрэу А. С. Пушкиным ыцIэкIэ щытым ихудожественнэ совет хэт, джырэ театрэр зэутэлIэрэ Iофыгъохэми агъэгумэкIы.

Искусствэм епхыгъэ гъогоу ащ зэпичыгъэр къызэрыкIоу щытыгъэп. Урыс труппэм иартисткэу ригъэжьэгъагъ ыкIи IэпэIэсэнығъэ инэу хэлъымрэ шIуагъэ къытэу илъэсыбэрэ Iоф зэришIагъэмрэ ялъытыгъэу республикэми хэгъэгуми якультурнэ щыIакIэ иIахьышхо хишIыхьагъ. Ифэшъошэ уаси къыфашIыгъ. ШъхьакIумыдэ Нурет къалэу Мыекъуапэ и ЦIыф гъэшIуагъ, АР-м и Правительствэ ищытхъу тхылъхэр, АР-м и Къэралыгъо Совет —Хасэм и Щытхъу тхылъ, медальхэу «IофшIэным иветеран», «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиIохэрэр, щытхъуцIэхэу «РСФСР-м изаслуженнэ артистк», «Адыгэ Республикэм инароднэ артистк» зыфиIохэрэр ащ къыфагъэшъошагъэх. Ау, Iо хэлъэп, пстэуми анахь тын лъапIэу ежьыркIэ щытыр цIыфхэм къыфыряIэ шIулъэгъур ары. Джы къызнэсыгъэми ащ апэрэ ролэу къышIыгъагъэхэр ащыгъупшэхэрэп. Театрэм иIофышIэхэр чIыпIэ къин зыщифэхэрэм, непи ар упчIэжьэгъу ашIы. Щысэ зытепхын цIыфэу щыт ШъхьакIумыдэ Нурет.

Адыгэ РеспубликэмкIэ Урыс къэралыгъо драматическэ театрэу А.С. Пушкиным ыцIэ зыхьырэм иIофышIэхэм ацIэкIэ ыкIи сэ сшъхьэкIэ гуфэбэныгъэ хэлъэу сыпфэгушIо, лъытэныгъэ ин зыфэсшIырэ Нурет, уиюбилей фэшI! Псауныгъэ пытэрэ насыпрэ уиIэнэу, угукIэ учэфэу, угушхоу титеатрэ унаIэ къытебгъэтэу ущыIэнэу пфэсэIо!

Н. ИВАНЧЕНКО.
Урысые къэралыгъо драматическэ театрэу А. С. Пушкиным ыцIэкIэ щытым идиректор, АР-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшху.

ШЪХЬАКIУМЫДЭ Нурет июбилей Адыгэ Республикэм итеатральнэ общественнэ щыIакIэ ихъугъэ-шIэгъэ инэу щыт. Анахьэу етIани Адыгэ Республикэр щыIэ зыхъугъэм ия 20-рэ илъэс ихэгъэунэфыкIын ар зэрэтефагъэм имэхьанэ къеIэты.

Тиактрисэ кIасэ, сценэм иветеран, къыгъэшIагъэм театрэм зищыIэныгъэ фэзыгъэIорышIэгъэ цIыфым осэшхо фэтэшIы. Актерэу, театральнэ союзым итхьаматэу сызэрэщытым елъытыгъэу гущыIэ фэбэ заулэ ащ къесIуалIэ сшIоигъу.

МХАТ-м иIофышIэ анахь IэпэIасэхэм ар рагъэджагъ, ГИТИС-м шIэныгъэ куу щызэригъэгъотыгъ, театрэм уфэшъыпкъэн, искусствэм уфэлэжьэн зэрэфаемкIэ лIыхъужъыныгъэ зэрихьагъ ыкIи щысэшIу къыгъэлъэгъуагъ.

ШъхьакIумыдэ Нурет лIэшIэгъуныкъом ехъурэ Урыс театрэм иактрисэу Iоф ышIагъ, Адыгеим а театрэм гъэхъэгъэ инэу щишIыгъэхэри Нурет ыцIэ епхыгъэу щытых. Театральнэ искусствэр мыпшъыжьэу цIыфхэм алъигъэIэсыгъ, щэIэфэ дэхагъэмрэ шIумрэ цIыфхэр афэпIугъэнхэм фэлэжьагъ.

Тэ, я 70-рэ илъэсхэм ЛГИТМиКА-м иактер студие Питер къыщызыухи Адыгеим къэкIожьыгъагъэхэм, Нурет игущыIэ осэ ин фэтшIыщтыгъ. Ренэу тиспектаклэхэм яплъынэу ар къакIощтыгъэ, къыддэхъурэмрэ къыддэмыхъурэмрэ къыдгуригъаIощтыгъэ, итворческэ опыткIэ къыддэгуащэщтыгъэ. ТэркIэ ар зымыуасэ щыIагъэп. IэпэIэсэныгъэ ин зиIэ цIыфхэм къаIорэм езыгъэжьэгъэкIэ артистхэмкIэ бэу мэхьанэшхо иIэу щытыгъ. Нурет угу хэмыкIынэу, икъоу къыплъыIэсынэу, зэхэпшIыкIынэу укъыгъэтэрэзыжьыщтыгъэ. Ащ фэдэ IэпыIэгъур тищыкIэгъэ шъыпкъэу щытыгъ. Джы къызнэсыгъэми Нурет премьерэм къызыкIокIэ, сиIофшIагъэ уасэу къыфишIыщтым сигъэгумэкIэу, спектаклэ ужым къысиIощтым сыдэгузажъоу мэхъу. Залым ар чIэс зыхъукIэ, зэхэсэшIэ зыгу къытфэгъурэ, къытпэблэгъэ цIыф шIагъор къызэрэтфэгумэкIырэр. Ащ уасэу къытфишIыщтым анахьэу етIани мэхьанэшхо зыкIеттырэр анахь щыкIэгъэ цIыкIушъокIур арыми ащ фэдэу зыми гу зэрэлъимытэщтыр къыдгурэIошъ ары. ЫIлъэгъурэр ыушъэфынэу щытэп, занкIэу, нахьышIум пфеусэу ыгу илъыр къыуиIощт.

ЯунагъокIи зэдегъэштэныгъэ азыфагу илъэу театрэм лъэпсэ пытэ фашIызэ ящыIэныгъэ къахьыгъ Къуныжъ Мыхьамэтрэ ШъхьакIумыдэ Нуретрэ. Литератор шIагъоу, кIэлэегъаджэу, критикэу, ГИТИС-м иятIонэрэ адыгэ актер студие истудентхэм адыгабзэр языгъэхьыщтыгъэ Къуныжъ Мыхьамэт ицIыфыгъэ шэпхъэ дахэхэм адиштэщтыгъ актрисэ шIагъоу, бзылъфыгъэ гуахьэу ШъхьакIумыдэ Нурет.

«СицIыкIужъый» ыIозэ Нурет къысэджэ ыкIи силъапIэу, сикIэлэегъаджэу слъытэрэ цIыф шIагъом джыри илъэсишъэ Iэпэцыпэ ащ фэдэу къысэджэн амал иIэнэу фэсэIо.

ШIу слъэгъоу Нурет, уиюбилей фэшI сыпфэгушIо, псауныгъэ пытэ уиIэу джыри бэрэ укъытхэхьанэу сыпфэлъаIо!

ЗЫХЬЭ Заур.
УФ-м и СТД и Адыгэ организацие итхьамат, Урысые Федерацием, Кубань, Абхъазым, Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм язаслуженнэ артист, Адыгэ Республикэм инароднэ артист.

ИСКУССТВЭМ щылажьэхэрэм къахэкIых ежь уахътэм къытыгъэ цIыфхэр ыкIи а уахътэм игъэпсакIоу щытхэр. РСФСР-м изаслуженнэ артисткэу, АР-м инароднэ артисткэу, медалэу «IофшIэнымкIэ гъэхъагъэу ышIыгъэхэм апай», «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиIохэрэр къызфагъэшъошагъэу, СССР-м культурэмкIэ и Министерствэ и Щытхъу тхылъ зыцIэ дэхьагъэу, къалэу Мыекъуапэ и ЦIыф гъэшIуагъэу ШъхьакIумыдэ Нурет Сэлым ыпхъум а гущыIэхэр епэсыгъэ шъыпкъэу щытых.

Нурет къыгъэшIагъэм сценэм тетыгъэ нахь мышIэми, ар артисткэ къодыеу щытэп. Анахь мэхьанэ ащ зэритыщтыгъэр Iофыр, обществэм цIыфыгъэ шэпхъэ дахэхэр икъоу лъигъэIэсынхэр, иIэпэIэсэныгъэ хигъэхъоныр ары. Талант ин зэрэхэлъым елъытыгъэу къышIырэм, къыгъэлъагъорэм ори удыхэлажьэрэм фэдэу уиумэхъын, узылъищэн ылъэкIэу ирольхэр къышIыщтыгъэх. ИгущыIэхэр гум къикIыхэу, едэIухэрэми еплъыхэрэми зэхэшIэ куухэр аригъэшIэу гъэпсыгъагъэх. А лъэхъаным театрэр цIыф жъугъэхэм якIуапIэу, якафедрэу щытыгъ. ПIуныгъэмкIи гъэсэныгъэмкIи ащ пшъэрылъышхо зэшIуихыщтыгъ. Сценэр щыIэкIэ нахьышIум къыфаджэщтыгъэ, ащ дакIоу ежь цIыфхэри агукIэ нахь къабзэхэу, нахь дэгъухэу зэрэхъущтхэм фэлажьэщтыгъэ.

1936 — 1941-рэ илъэсхэм ШъхьакIумыдэ Нурет ГИТИС-м иадыгэ студие актер гъэсэныгъэ щызэригъэгъотыгъ, К. С. Станиславскэм ригъэджагъэхэр ары ащ кIэлэегъаджэу иIагъэхэр.

Урысые театрэм иIофышIэшхохэу В. И. Качаловым, М. М. Тархановым, И. М. Москвиным, Л. М. Леонидовым ыкIи нэмыкI актерхэм яIэпэIэсэныгъэ ар кIырыплъыщтыгъэ, къыгъэшIагъэм ахэм яеплъыкIэхэм арыгъуазэзэ къыхьыгъ. Нурет зэрилъытэрэмкIэ, театрэм режиссерыр, актерыр — творческэ цIыфыр ары апшъэрэ чIыпIэ щызыIыгъын фаер.

Я 20-рэ лIэшIэгъум ызыныкъом нахьыбэр — ежь Нурет театрэм пэIуигъэхьэгъэ уахътэр тихэгъэгу къыкIугъэ гъогум епхыгъэ шъыпкъэу щыт. 1941-рэ илъэсым Хэгъэгу зэошхор къызщежьэгъэ мазэм театральнэ институтыр къызэриухыгъэр къэзыушыхьатырэ дипломыр Нурет къыратыжьыгъ. ИкIэлэегъаджэу К. Я. Тупоноговыр ыкIи къыдеджагъэхэр игъусэхэу Мыекъуапэ къыгъэзэжьыгъ, театрэм Iоф щишIэнэу Iухьагъ. Заори, зэоуж илъэс къинхэри текIыгъэх. Сыд фэдэрэ лъэхъани Нурет ежь фэлъэкIыщтымкIэ ишIуагъэ къызэригъэкIощтым ренэу мыпшъыжьэу ыуж итыгъ.

Илъэс заулэкIэ узэкIэIэбэжьымэ, адыгэ театрэм итарихъ Iоф дасшIэзэ, 1941-рэ илъэсым Iоныгъом и 25-м къыдэкIыгъэ гъэзетэу «Адыгейская правда» зыфиIорэм Л. Крылатовам истатьяу «Молодые работники искусства» зыфиIоу къихьагъэм сынаIэ тесыдзагъ. Заор зыщыкIогъэ лъэхъаным театрэм Iофэу ышIагъэр ащ къыщызэхифыщтыгъ. Мыщ фэдэ гущыIэхэм анахьэу сакъыщыуцугъ: «Дзэ Плъыжьым яшIуагъэ зэрэрагъэкIыщтым дэгуIэхэзэ театрэм иIофышIэхэр тизэолI бланэхэм шIухьафтынхэр афэугъоигъэнхэм чанэу хэлажьэх. А Iофым изэхэщэн фагъэзагъ нэбгырищ зыхэт комиссиер. Артисткэу ШъхьакIумыдэ Нурет хъурышъо джэдыгу къыхьыгъ...» Нурет дэгъоу зышIэрэ цIыфхэр мы сатырхэм зяджэхэкIэ, ащ фэдизэу ар агъэшIэгъоштэп, сыда пIомэ егъашIэми цIыф гукIэгъоу, хьалэлэу ар щыт.

Нурет лъэшэу шIу зылъэгъурэ, икъэгъэлъэгъонхэр блэзымыгъэкIырэ цIыфхэр иIагъэх. Мыекъуапэ щыщыбэмэ къашIэжьы тикъалэ ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм: тучанхэм, клубхэм, нэмыкI учреждениехэм апашъхьэ тиартистхэм ясурэтхэр иныу шIыгъэу зэрапылъэгъагъэхэр. ШъхьакIумыдэ Нурет исурэт ренэу анахь лъэгъупIэ чIыпIэм щытыгъ. Иеджэни иIофшIэни дэгъу дэдэу ыгъэцэкIэнхэм ар тегъэпсыхьэгъагъ ыкIи къыдэхъущтыгъэ. Студием щеджэ зэхъум кIэлэегъаджэхэми ар хагъэунэфыкIыщтыгъ. 1937-рэ илъэсым щылэ мазэм и 29-м къыдэкIыгъэ гъэзетэу «Адыгейская правда» зыфиIорэм М. Шъ. Ахыджагом истатьяу къихьэгъагъэм мырэущтэу къыщитхыщтыгъ: «Шэуджэн Мэджыдэ, Кинжалова Айщэт, ШъхьакIумыдэ Нурет, Лъэпшъыкъо Килэ ыкIи нэмыкI студентхэм дисциплинэ пстэумкIи дэгъу дэдэ ехъу къахьырэп».

ШъхьакIумыдэ Нурет ренэу зэкIэупкIагъэу, репетициехэм игъом къякIуалIэу, урысыбзэри адыгабзэри дэгъоу зэдигъэфедэхэу щытыгъ. Классикэм къыхэхыгъэ ыкIи джырэ уахътэм диштэрэ роль зэфэшъхьафыбэ ащ къышIыгъ. НэмыкIхэм афэдэу «мыр роль ин, мыдрэр роль цIыкIу» ыIоу зэхидзыгъэу зыми къышIэжьырэп. ЦIыфхэм ащымыгъупшэнхэм, а рольхэмкIэ къыIомэ шIоигъор икъоу алъигъэIэсыным мыпшъыжьэу ар дэлэжьагъ. Зыми хэмыкIокIэрэ къэIокIэ-къэшIыкIэ амал гъэшIэгъонхэр ащ IэкIэлъыгъэх. Анахь роль инхэр къызщишIыгъэхэр Н. Гоголым и «Ревизор», Ф. Шиллер и «Коварство и любовь», П. Бомарше и «Женитьба Фигаро», К. Симоновым и «Жди меня» атехыгъэ спектаклэхэм, джащ фэдэу адыгэ тхакIохэу Еутых Аскэр, Лъэустэн Юсыф ыкIи нэмыкIхэм япроизведениехэм къахэхыгъэ образхэр дэгъоу къытыгъэх. ПстэумкIи ШъхьакIумыдэ Нурет роль 200-м ехъу къышIыгъ, ахэм ащыщыгъ В. И. Лениным ишъхьэгъусэу Н. К. Крупскэм ироли.

ШъхьакIумыдэ Нуретрэ ишъхьэгъусэу Къуныжъ Мыхьамэтрэ творческэ унэгъо зэгурыIожь дахэу зэрэщытым непэ игугъу къэсымышIын слъэкIыщтэп. Театрэм иактрисэ пэрытрэ литературнэ ыкIи театральнэ критик инэу, А. С. Пушкиным итворчествэ игъэкIотыгъэу Iоф дэзышIэгъэ, къэзыгъэлъэгъогъэ Мыхьамэтрэ щыIэныгъэ гъогушхо къызэдакIугъ.

ШъхьакIумыдэ Нурет Адыгеим итеатральнэ искусствэ ихэхъоныгъэ иIахьышхо хишIыхьагъ, непи актер ныбжьыкIэхэм хьалэлэу иIэпэIэсэныгъэкIэ адэгуащэ. Театрэм ихудожественнэ советхэм, премьеракIэхэм, нэмыкI хъугъэ-шIагъэхэу театрэм къыщыхъухэрэм ШъхьакIумыдэ Нурет непи ахэлажьэ. Урыс театрэм иIофышIэшхохэм зытыращэгъэ гъогур къыгъэшIагъэм ащ ыгъэдэхагъ.

СилъапIэу Нурет, уиюбилей фэшI сыпфэгушIо!

ШЪХЬЭЛЭХЪО Свет.
Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэ иотдел ипащ, театровед.

«ГЪУСЭНЫГЪЭ пытэ дыуиIэу уилъэпкъ уфэлэжьэным нахь гушIуагъо мэхъужьа», — ыIогъагъ цIыф цIэрыIоу К. С. Станиславскэм. А гущыIэхэр зэпхьылIэн плъэкIыщт бзылъфыгъэ шIагъоу, актрисэ IэпэIасэу ШъхьакIумыдэ Нурет Сэлым ыпхъум июбилей фэшI гуфэбэныгъэ хэлъэу сыфэгушIо.

ИIофшIэгъухэми, цIыфэу театрэм къакIохэрэми Нурет зэрашIэрэр бзылъфыгъэ гуахьэу, IэпэIэсэныгъэ ин зыхэлъ актрисэу ары. Титеатрэ Адыгей гупсэм ыкIи Краснодар краим бэрэ къащикIухьагъ, ау ШъхьакIумыдэ Нурет зигъэпсэфынэу зэтIысыжьым цIыфхэр джыри бэрэ къыкIэупчIагъэх ар зыкIытхэмытым. Ащ бэ къикIырэр!

Илъэс 40-м ехъурэ Нурет сценэм сыдытетыгъ, щыIэныгъэми зэфыщытыкIэ фабэхэр щызэдытиIагъэх, бэми сафигъэсагъ, къыIорэр ренэу сыгу исыубытэщтыгъ. СшъхьэкIэ зыгорэм сигъэгумэкI хъуми, Нурет дэжь сыкIощтыгъэ: сызэрэзэхишIыкIыщтыр, амалэу иIэм тетэу ишIуагъэ къызэрэсигъэкIыщтыр сшIэщтыгъэ.

СилъапIэу Нурет, шIоу къысфэпшIэгъэ пстэуми апае инэу сыпфэраз. Уиюбилей фэшI сыпфэгушIо, псауныгъэ пытэ уиIэнэу сыпфэлъаIо!

Галина ГАФТ.
Урысые Федерацием изаслуженнэ артистк, Адыгэ Республикэм инароднэ артистк.

НыбжьыкIэ лъэоянэхэр

ТигумкIхэр шъхьаихыгъэу

Лъэпкъ шIэжьыр зэкIэми апшъ

Непэ зигугъу къэтшIыщт кIэлакIэхэр общественнэ движениеу «НыбжьыкIэ хасэм» хэтых. Лъэпкъ Iофыгъохэм агъэгумэкIых. Бзэм, культурэм, тарихъым якъэухъумэн, шэн-хабзэхэр ныбжьыкIэхэм ахэлъынхэм къафаджэхэрэ зэхахьэхэр зэхащэх.

ИлъэсищыкIэ узэкIэIэбэжьмэ, ныбжьыкIэхэр зэхахьэхи, «Адыгэ шъау» ыцIэу куп зэхащагъ. НыбжьыкIэхэр зыгъэгумэкIхэрэ упчIэхэм атегущыIэнхэр пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыгъагъ. Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» хэт нахьыжъхэм акIырыплъыгъэх, яIофшIэн зэрэзэхащэрэм щысэ тырахыгъ. IэпыIэгъу къафэхъухэзэ, лъыкIотагъэх. «Адыгэ Хасэм» икъутамэ епхыгъэу «НыбжьыкIэ Хасэ» зэхащагъ. Илъэси 2 хъугъэу ар Адыгеим щэIорышIэ.

«НыбжьыкIэ Хасэм» итхьаматэу Бэгъэдыр Артур къызэриIорэмкIэ, ныбжьыкIэхэм Iофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр афызэхащэх. Адыгэкъалэ, Красногвардейскэм, Кощхьаблэ, нэмыкIхэми лъэпкъ гупшысэр зыхэлъ концертхэр къащатыгъэх. Орэдхэр къыщаIуагъ, усэхэм къяджагъэх, къэшъо дахэхэр къашIыгъэх. Адыгэ Республикэр илъэс 20 зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ мэфэкI Iофтхьабзэхэм ахэлэжьэнхэ ягухэлъ.

— Адыгабзэм изэгъэшIэн Iэпэдэлэл зэрашIыгъэмрэ титарихъ ишъыпкъапIэ зэблахъунэу зыгорэхэр зэрэпылъхэмрэ тызыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэм ащыщых, — еIо Артур. — Ныдэлъфыбзэр нахьыбэмкIэ факультативэу еджапIэхэм ащарагъэхьы. Мы гумэкIыгъом къыздихьын ылъэкIыщтыр къагурыдгъаIо тшIоигъоу еджапIэхэм япащэхэм, еджакIохэм гущыIэгъу тафэхъу. Хабзэм тетэу упсэущтмэ, еджапIэхэм ацIэхэр чIэхьапIэхэм, урысыбзэ закъокIэ зэратетхагъэхэр тэрэзэп. Ти Конституцие къызэрэдилъытэрэмкIэ, адыгабзэмрэ урысыбзэмрэ къэралыгъуабзэх. Аужырэ илъэсхэм титарихъ зэблахъуным зэрэпылъхэр зэхэтэшIэ. Археологхэм язэфэхьысыжьхэм лъэшэу тагъэгумэкIы. Ащ дакIоу, шIэныгъэлэжьмэ тхылъ зэмылIэужыгъохэр къыдагъэкIых. Чыжьэу зыбгъэзэн ищыкIагъэп, Шэуджэн Эмилие зэхигъэуцогъэ тхылъэу «Адыгеим итарихъ» зыфиIорэр анахь цIыкIухэм атегъэпсыхьагъ. Ащ узеджэкIэ, зыдемыгъэштэщт чIыпIэхэр хэтых. Ащ фэдэхэр сабыйхэм анэсынэу тыфаеп. Сыда пIомэ ныбжьыкIэхэм титарихъ ишъыпкъапIэ ашIэщтэп. Аущтэу тылъыкIотэщтмэ, тятэжъхэм гъэхъагъэу яIэхэр тшIокIодыщтых, нэмыкI лъэпкъхэм тахэкIокIэжьыщт.

ГъукIэлI Рустам къызэриIуагъэмкIэ, «НыбжьыкIэ Хасэм» зыхэхьагъэм къыщегъэжьагъэу адыгэ лъэпкъым къырыкIуагъэм , шэн-хабзэу хэлъыгъэхэм афэгъэхьыгъэу бэ зэригъэшIагъэр. Титарихъ зэрэзэблахъурэм, Шапсыгъэ чIыгухэр къэзэкъхэм яеу зэраIорэм, курдхэр адыгэ чылэхэм бэу зэращыпсэухэрэм, тилъэпкъэгъухэр Тыркуем къикIыжьынхэр къин къызэрафэхъурэм агъэгумэкIы.

— Тыдэ тыкIуагъэми, зигъо Iофыгъохэм татегущыIэ, — еIо БрантI Мэсхъудэ. — КъэтIэтырэ упчIэхэр зы мафэкIэ пфызэшIохыщтхэп. КIэух афэхъуным пае охътэ шIукIае атекIодэщт. НыбжьыкIэхэр къэуугъоинхэр къин. УзэхэгущыIэжьзэ, нахьышIум уеусэн фае. Неущырэ мафэр ныбжьыкIэхэм зэрялъытыгъэр къыдгурыIозэ тыпсэумэ дэгъу.

ЗыгъэгумэкIхэу кIэлакIэхэм къаIуагъэр бэ. Лъэпкъ шIэжьым купкIэу иIэр къызэрэтыухъумэн фаер джыри нафэ къытфашIыгъ.

Сурэтым итхэр: **ГъукIэлI Рустам, Бэгъэдыр Артур, БрантIэ Масхъуд.**

КIэлэегъэджэ сэнэхьатым рагъэгушIух

СыдигъокIи кIэлэегъэджэ сэнэхьатым осэшхо фашIы. Ау IофшIэным къулайныгъэ гъэнэфагъэхэр пхэлъынхэ зэрищыкIагъэм къыхэкIэу, ныбжьыкIэхэм нахь макIэу къыхахы хъугъэ. Мы сэнэхьатым Адыгеим иныбжьыкIэхэр рагъэгушIунхэм пае Iофтхьабзэхэр зэхащэх.

КIэлэегъэджэ ныбжьыкIэхэр еджапIэхэм къящэлIэгъэнхэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэ Мыекъуапэ щызэхащэгъагъ. ГъэсэныгъэмкIэ мыекъопэ къэлэ комитетым къызэрэщаIуагъэмкIэ, гъэсэныгъэм зэхъокIыныгъэхэр фэшIыгъэнхэр къыдыхэлъытагъэу зэIукIэр кIуагъэ. КIэлэегъэджэ кадрэхэр «ныбжьыкIэ шIыгъэнхэм» фэгъэхьыгъэ Iофтхьабзэм лъэныкъо зэфэшъхьафхэр къыделъытэх. АпэрэмкIэ, шэпхъэ-правовой базэм иплан игъэкIотыгъэу Iоф дашIэныр, кIэлэегъэджэ ныбжьыкIэхэм яIофшIапкIэ къаIэтыныр. ЯтIонэрэмкIэ, кIэлэегъэджэ IофшIэныр езыгъэжьэгъакIэм исэнэхьат хэшIыкI фыриIэнэу зыгъэсэщт нахьыжъхэр арапхыщтых, методическэу IэпыIэгъу афэхъущтых. ЯщэнэрэмкIэ, Адыгэ къэралыгъо университетымрэ Адыгэ кIэлэегъэджэ колледжымрэ ястудентхэм Iоф адашIэщт. Сэнаущыгъэ зыхэлъхэр практикэр зыщахьырэ лъэхъаным къыщыхагъэщыщтых.

КIэлэегъэджэ сэнэхьатым рылэжьэнэу езыгъэжьэгъакIэхэм яIофшIэн хэшIыкIэу фыряIэр къызщагъэлъэгъощт зэнэкъокъухэр, зэIухыгъэ зэдэгущыIэгъухэр, нэмыкIэу кIэлэегъэджэ сэнэхьатым уасэу фашIырэр къэзыIэтыщтхэр мы илъэсым зэхащэнэу рахъухьэ.

УишIэныгъэ ренэу хэбгъэхъощт

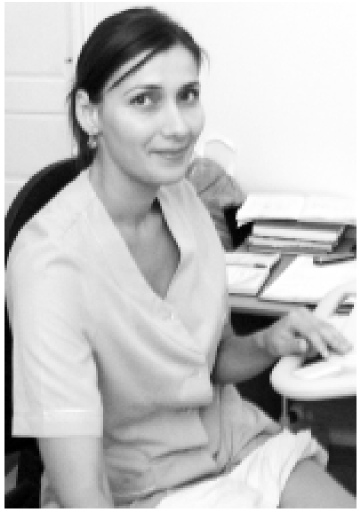

Мэхьанэ иIэу тищыкIэгъэ сэнэхьатэу дунаим тетыр бэ. Ау щымыIэмэ мыхъунэу хэбгъэунэфыкIын плъэкIыщтыр медицинэм епхыгъэ сэнэхьатхэр арых. Сыдрэ лъэхъани псауныгъэм ылъэныкъокIэ цIыфхэр гумэкIыгъо зэфэшъхьафхэм яуталIэх. Узым игъэунэфын, ащ узэрэдэзекIощтыр, узэреIэзэщтыр зышIэрэр, аужырэм цIыфым ищыIэныгъэ зыIэ илъыр врачыр ары. Непэ зигугъу къэтшIырэ Тхьабысымэ Бэллэ илъэс зэкIэлъыкIохэм медицинэм иIофышI. Мыекъопэ поликлиникэу N 1-м щэлажьэ. Узи-диагностикэмкIэ врач. ИIофшIэн, врачыр зыфэдэн фаем къатедгъэгущыIагъ.

— Бэлл, сыдым къыщежьэра врач сэнэхьатыр?

— КъызэрэсщыхъурэмкIэ, врач ухъуным лъэшэу уфэен, бэрэ уеджэным уфэхьазырын фае. Врач ухъуным пае уишIэныгъэ хэбгъэхъоным кIуачIэ тебгъэкIодэщт. Апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщызэбгъэгъотырэ еджапIэм къыщегъэжьагъэу, сэнэхьатым урымылэжьэжьы охъуфэкIэ зэпыу фэпшIы хъущтэп.

— Фармацефтым къыщегъэжьагъэу, хирургым нэс медицинэ сэнэхьатхэр щыIэх. Мыщ хэшIыкI фыуиIэ ухъуным пае сыд фэдэ шэнха пхэлъынхэ фаер? Врачыр зыфэдэн фаем игугъу къэшIыба?

— ГукIэгъуныгъэр шэн шъхьаIэу врачым хэлъын фаехэм ащыщ. НахьыбэмкIэ сымаджэм гущыIэ дахэ ищыкIагъ, ыIэ уубыт къодыеми икъоу чIыпIэхэр къыхэкIых. Ащ ыгу къыдэпщэещт, игумэкIыгъо дэбгощыщт. Ежь-ежьырэу ишIэныгъэхэм ахигъохъон шэныр ищыкIагъ. Хэукъоныгъэ зымышIырэ щыIэп, врачыри джащ фэд. Ащ еплъыкIэ тэрэз фишIыжьышъун, ыпэкIэ хэукъоныгъэхэр ымышIынхэм ынаIэ тетын фае.

— Бэлл, уиIофшIэн сыда зэпхыгъэр?

— ПэшIорыгъэшъэу узыр ультрозвукымкIэ къыхэзгъэщыныр сипшъэрылъ. Сымаджэм къеузырэр тэрэзэу зыбгъэунэфыкIэ, ащ игъэхъужьын нахь IэшIэх хъущт. ТапэкIэ симптомхэмкIэ диагнозыр агъэуцущтыгъэмэ, джы рентгеныр, ультромакъэр, компьютернэ томографиер, нэмыкIхэри агъэфедэх. КIоцIузхэр зиIэхэм, зыгу узыхэрэм, хирургием епхыгъэхэм салъэплъэ.

— ШъузэIазэхэрэр гумэкI зиIэхэр, зыныбжь хэкIотагъэхэр ара?

— Зигугъу къэсшIыгъэ узхэр яIэхэу зыныбжь хэкIотагъэхэри ныбжьыкIэхэри къытфэкIох.

— НыбжьыкIэхэу сэнэхьат къыхэхыныр зыпашъхьэ итхэм медицинэм зыфагъэзэным пае уяушъыинэу уфаеба?

— КъыхэкIы мы сэнэхьатыр зэзыгъэгъотыгъэ ныбжьыкIэхэр лэжьэпкIэ ин къызщахьырэ организациехэм аIухьэхэу. СишIошIыкIэ, ар лэжьапкIэр зэрэцIыкIумрэ психологическэу тиIофшIэн зэрэкъинымрэ япхыгъ. УишIэныгъэ IофшIэным къызэрэщыбгъэлъагъорэр ары шъхьаIэр. ЦIыфхэм уишIуагъэ ябгъэкIыным, уяIэзэным угукIэ уакъыфэкIон фаеу сэлъытэ. НыбжьыкIэ шIагъохэр тиIэх, емыгъэзыхэу гум пэблэгъэ сэнэхьатыр къыхахымэ нахьышIу.

— Уипшъэшъэжъыехэу Джанетэрэ Алинэрэ уигъогу къырыкIохэ пшIоигъуа?

— Ежьыхэм къыхахымэ пэрыохъу сафэхъущтэп, ау нэмыкI лъэныкъо загъэзэнэу сыфай.

— СызэрэщыгъуазэмкIэ, уятэу ОелI Аслъан республикэм ит псыхъохэм янэпкъхэм ягъэпытэн пылъ, уянэу ОелI Тэмарэ кондитер. Хэта мы сэнэхьатым укъыфэзыщагъэр?

— Сэ сыгукIэ къыхэсхыгъ. А цIэ лъапIэр пшъхьэкIэ къэблэжьынэу щыт.

— Бэлл, уигущыIэ къыщыхэбгъэщыгъ медицинэм Iоф щызышIэхэрэм ялэжьапкIэ зэрэмакIэр. Уисэнэхьат урыкIэгъожьэу къыхэкIыгъа?

— Зы мафи ащ сегупшысагъэп.

— Тигъэзет еджэхэрэм зафэбгъазэмэ, сыда къяпIо пшIоигъор?

— АпэрапшIэу япсаунытъэ изытет анаIэ тырагъэтымэ, мыщынэхэу игъом къытэкIуалIэхэмэ дэгъу. Узыр бгъэхъужьыным нахьи, ар къыомыузыным улъыплъэмэ нахьышIу.

— Тхьауегъэпсэу, уигухэлъышIухэр къыбдэхъунхэу пфэсэIо.

Сурэтым итыр: **Тхьабысымэ Бэлл.**

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ДАУТЭ Анжел.

ТИГУМЭКIХЭР

ЛIыхъужъхэм, цIэрыIохэм яаллеехэр тищыкIагъэх

Сыд фэдэрэ лъэхъанэ ущепсэуми, лIыгъэ щызепхьан плъэкIыщт. Хэгъэгу зэошхом, мамыр IофшIэным ягугъу къэтшIы зыхъукIэ, лIыгъэ шъыпкъэ къызыхэфэгъэ цIыф лъэшмэ ацIэ къетэIо. Пыим имашIо зыпэIузыдзэжьи, игъусэ дзэкIолIхэр къэзыгъэнэжьыгъэр хэта зэбгъэпшэщтыр? Заом ыкIыб щыIэхэу чэщымрэ мафэмрэ зэхамыдзэу, апсэ емыблэжьхэу Iоф зышIэщтыгъэхэм сыд фэдэ гущыIэ фаба афэпIощтыр? ТхакIохэм, композиторхэм, спортсменхэм хэгъэгум, лъэпкъэу зыщыщхэм щытхъоу къафахьырэм сыдэущтэу уасэ фэпшIыщта?

ШIэжь тиIэным, ныбжьыкIэхэр патриотхэу, интернационалистхэу пIугъэнхэм фэшI цIыфым ишIушIагъэ гукIэ зыфэтымыгъэзэ хъущтэп. Тинахьыжъ лъапIэхэм щыIэныгъэ гъогоу къакIугъэр тарихъым хэтымыгъэкIуакIэу тыпсэуным, тапэкIэ тылъыкIотэным апае щыIэныгъэм диштэу дгъэцэкIэн тлъэкIыщтыр макIэп.

Советскэ Союзым и ЛIыхъужъхэу Александр Матросовым, Николай Гастелло, Зоя Космодемьянскаям, Олег Кошевоим, Ульяна Громовам, Сергей Тюлениным ацIэ къетIо зыхъукIэ, Адыгеим щапIугъэ лIыхъужъхэри нэгум къыкIэуцох. Андырхъое Хъусенэ, Нэхэе Даутэ, ШIуцIэ Абубэчыр, Ацумыжъ Айдэмыр, Дмитрий Зюзиныр, Къош Алый, Бжыхьэкъо Къымчэрые, нэмыкI лIыхъужъхэр тилъапIэх.

Гъэсэныгъэм, культурэм, спортым зафэбгъазэми, щытхъур къытфэзыхьыу тиIэр пшIы пчъагъ. КIэрэщэ Темботрэ МэщбэшIэ Исхьакърэ анэмыкI ыцIэ къемыIощтми, Адыгеим имызакъоу, Урысыем, IэкIыб хэгъэгухэм ащашIэх. Композиторхэу Тхьабысым Умарэ иорэдхэр, Нэхэе Аслъан имузыкальнэ произведениехэр дунаим щэжьынчых. Шъэожъ Розэ ымэкъэ гохь хэта зэхэзымыхыгъэр?

Спортым илIыхъужъхэм Адыгэ Республикэм щытхъоу къыфахьырэм дунэе мэхьанэ етэты. Хьэпэ зэшхэу Арамбый, Асхьадэ, Хьамидэ Урысыем изаслуженнэ тренерых. Хъуажъ Мэджыди, ыкъоу Юри цIэрыIох. Хьасанэкъо Муратэ дунаим, Европэм дышъэ медалэу къащыдихыгъэм фэдиз къэзымыхыгъэ хэгъэгубэ дунаим тет.

Спорт гимнастикэмкIэ дунаим ичемпионкэу Кушъу Светланэ кIэлэцIыкIур машIом къыхихыжьызэ хэстыхьагъ. Заом, IофшIэным, культурэм, спортым лIыгъэу ацызэрахьэрэм щысэ тетэхы. ПIуныгъэм имэхьанэ зыкъедгъэIэтыным фэшI лIыхъужъхэм, спортсменхэм яаллеехэр Мыекъуапэ къыщызэIуахынхэм тигъэзэтеджэхэри кIэхъопсых.

ТилIыхъужъхэр, тицIыф цIэрыIохэр нахьышIоу тшIэнхэм, дгъэлъэпIэнхэм пае ащ фэдэ аллеехэр тищыкIагъэх. Олимпиадэ джэгунхэм, туризмэм заушъомбгъу, тиреспубликэ хьакIэу къакIорэр нахьыбэ мэхъу. Ахэри къызыдэтлъытэхэкIэ, лIыхъужъхэмрэ цIыф цIэрыIохэмрэ яаллеехэм ягъэпсын шIэхэу тафежьэн тлъэкIыщтэу тэгугъэ.

ФУТБОЛ. АР-м ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Финалныкъор Мыекъуапэ щызэхащэщт

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ ишIухьафтынхэм якъыдэхын фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъум хэлэжьэрэ футбол командэхэм пэшIорыгъэшъ ешIэгъухэр аухыгъэх. Финалныкъом хэхьагъэхэр мыекъопэ стадионэу «Юностым» щызэIукIэщтых.

Купэу «КъокIыпIэм» зыщызэнэкъокъухэм, Кощхьаблэрэ Еджэркъуаерэ якомандэхэм апэрэ чIыпIитIур къыдахыгъ. «КъохьапIэм» кIэух ешIэгъухэр зэрэщаухыгъэхэр:

«Улап» — «Адыгэкъал» — 2:0, «Инэм» — «Пэнэжьыкъуай» — 4:1.

Улапэрэ Инэмрэ яфутболистхэр бэрэскэшхом икIэрыкIэу зэдешIэжьыгъэх. Ар зэраухыгъэм елъытыгъэу апэрэ чIыпIитIур зыхьыщтхэр къэнэфэщтых.

— УзыщешIэрэ командэм ирайон е икъалэ узэрэщыпсэурэр уипаспорт къыушыхьатын фае, — еIо зэнэкъокъум исудья шъхьаIэу Пэнэшъу Мыхьамодэ. — Ащ мэхьанэ икъу езымытырэ командэхэу шапхъэхэр зыукъохэрэр тэгъэпщынэх, ешIэгъур 0:3-у ашIуахьыгъэу тэлъытэ. Инэм, Улапэ якомандэхэр дгъэпщынагъэмэ ащыщых.

Адыгэкъалэ икомандэ очкоуи 10 ригъэкъугъ, финалныкъом хэхьагъ. Бэрэскэшхом ехъулIэу «Улапэ» — очкоуи 9, «Инэм» — 7 къахьыгъагъ.

ШышъхьэIум и 22 — 23-м финалныкъом хэхьэгъэ командэхэр Мыекъуапэ щызэдешIэщтых. ЗэIукIэгъухэр сыхьатыр 17-м аублэщтых. ЗэхэщакIомэ стадионэу «Юностым» футболыр зикIасэхэр къырагъэблагъэх.

ШышъхьэIум и 21-м «Зэкъошныгъэр» «Дагдизелым» тикъалэ щыIукIэщт.

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Возражение на извещение

Уважаемая участница общей долевой собственности Челоузова Вера Степановна, давшая извещение в газете «Адыгэ макъ» N 151 от 03.08.2011г. «О выделении земельного участка в счет долей общей собственности на земельный участок из земель долевой собственности бывшего совхоза «Прикубанский», секция IIIр, 2.87га.

На основании ст. 13,14 Федерального закона от 24 июля 2002 г. N 101-ФЗ «Об обороте земель сельскохозяйственного назначения» возражаем против выделения земельного участка секции IIIр(рисового севооборота), в связи с тем, что при этом существенно ущемляются права других собственников долевых земельных участков. Земельные участки, истребованные Вами для выдела в личную собственность, превышают стоимость остальных земельных участков по месту их расположения.

Инициативная группа пайщиков. 18.08.2011г.

Возражение на извещение

Уважаемая участница общей долевой собственности Челоузова Вера Степановна, давшая извещение в газете «Адыгэ макъ» N 151 от 03.08.2011г. «О выделении земельного участка в счет долей общей собственности на земельный участок из земель долевой собственности бывшего совхоза «Прикубанский», секция IVр, 2.87га.

На основании ст. 13,14 Федерального закона от 24 июля 2002г. N 101-ФЗ «Об обороте земель сельскохозяйственного назначения» возражаем против выделения земельного участка секции IVр(рисового севооборота), в связи с тем, что при этом существенно ущемляются права других собственников долевых земельных участков. Земельные участки, истребованные Вами для выдела в личную собственность, превышают стоимость остальных земельных участков по месту их расположения.

Инициативная группа пайщиков 17.08.2011г.

ЗэхэзыщагъэхэрI: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
АУЛЪЭ Руслъан

Редактор шъхьаIэм игуадзэр — пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
ХЪУРМЭ Хъусен

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
НЭПШIЭКЪУЙ Заур

Редакциер зыдэщыIэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэпхыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр **ПИ №10-3892**

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4306
Индексхэр 52161 52162
Зак. 2076

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00